

תקציר פעילות האגודה לזכויות האזרח בישראל

יולי 2018 – דצמבר 2018

האגודה לזכויות האזרח בישראל, שנוסדה בשנת 1972, היא ארגון זכויות האדם הוותיק והגדול בישראל, והיחיד שעוסק בכל קשת הזכויות והחירויות בישראל ובשטחים הכבושים שתחת שליטתה. האגודה היא גוף עצמאי ובלתי-מפלגתי. היא פועלת להגנה על זכויות האדם ולקידומן באמצעות פעילות משפטית, חינוכית וציבורית ענפה. בדמוקרטיה נטולת חוקה ובתוך חברה מגוונת ומקוטבת, האגודה מבצעת תפקיד חיוני של קידום זכויות אדם אוניברסליות והגנה על זכויותיהם של כל איש ואישה ללא הבדל גזע, מגדר, מוצא, לאום, דת, השתייכות פוליטית, נטיה מינית או רקע חברתי-כלכלי.

פעילות משפטית

המחלקה המשפטית באגודה לזכויות האזרח כוללת 6 יחידות, ועוסקת בכל קשת נושאי זכויות האדם והאזרח בישראל. היחידה לזכויות אזרחיות ופוליטיות עוסקת במכלול רחב של זכויות וחירויות אזרחיות, ובהן חופש הביטוי, חופש המחאה וההתארגנות, הזכות לפרטיות, זכויות בהליך הפלילי, הזכות לייצוג פוליטי ועוד. היחידה לזכויות המיעוט הערבי נאבקת בחוקים, במדיניות ובנהלים מפלים אשר חלים על אזרחי ישראל הערבים, ומקדמת שוויון זכויות לאזרחי ישראל הערבים, לרבות שוויון בהקצאת משאבים ציבוריים, בנגישות לשירותים ציבוריים ובייצוג ברמה הארצית והעירונית. היחידה להגירה ומעמד עוסקת בזכויות פוליטים, מבקשי מקלט ומהגרי עבודה, ובמגוון רחב של נושאים אחרים הנוגעים למדיניות ההגירה ולרשות האוכלוסין. היחידה לזכויות חברתיות ולשוויון פועלת לקידום ולשמירה על זכויות חברתיות, ובהן הזכות לקיום בכבוד, לדיוור, למים, לבריאות, לחינוך ולשירותי רווחה. היחידה לזכויות האדם בשטחים הכבושים מטפלת במגוון רחב של הפרות זכויות בידי הרשויות הישראליות בשטחי הגדה המערבית ובירושלים המזרחית. הקו החם לפניות הציבור מספק מענה ישיר לאזרחים/ות ולתושבים/ות שפונים אלינו כשנפגעו מהפרה של זכויותיהם.

❖ זכויות המיעוט הערבי בישראל

◆ הזכות לשוויון

בדצמבר 2018 [עטרנו לבג"ץ](#) בדרישה לבטל את "חוק הלאום". טענו, בין היתר, כי החוק פוגע פגיעה אנושה ובלתי הפיכה בשוויון ובדמוקרטיה, וכי הוא הופך את האפליה הממסדית והמתמשכת נגד הציבור הערבי מעניין של מדיניות ושיקול דעת לערך מערכי השיטה המשפטית בישראל. העתירה תאוחד עם העתירות האחרות שהוגשו נגד החוק, ודין בהן יתקיים בתחילת ינואר 2019.

- המשכנו לפעול מול משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, וגופים ציבוריים למען הנגשת כלל השירותים הציבוריים והממשלתיים לאזרחים הערבים, בשפה הערבית. בעקבות [פנייתנו](#) למשרד החינוך הודיע המשרד כי בחינת הבגרות בתקשוב תתורגם לערבית, וכי יחל תהליך של תרגום כל שאלוני הבגרות בתחום הטכנולוגיה לערבית. [פנינו](#) למנכ"ל שירות התעסוקה בדרישה שכל השירותים באתר שירות התעסוקה ובלשכות יוגשו לשפה הערבית (כולל תרגום טפסים, קיום ועדות ודיונים בערבית ועוד). [פנינו](#) לוועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת בנושא הנגשת אתרים ושירותים של הממשלה לחברה הערבית, והיינו שותפים בארגון יום השפה הערבית בכנסת, שהתקיים בתחילת יולי.
- בעקבות עתירה שהגשנו [הטילה](#) רשות מקרקעי ישראל קנס של 30 אלף שקל על חברת בנייה שנקטה באפליה פסולה בשיווק דירה לאזרח ערבי. זו הפעם הראשונה שהרשות קונסת חברת בנייה בגין אפליה מחמת לאום.

- פנינו למנכ"ל רשות שדות התעופה, בדרישה שיפסיק את **אפליית האזרחים הערבים השבים לישראל ממצרים במעבר הגבול בטאבה**, וינחה את צוותי המסוף בדבר חובתם להעניק יחס אחד ושוויוני לעוברים בו. במענה למכתבנו טענו ברשות שדות התעופה כי אין הפליה או פרופיילינג נגד הנוסעים הערבים, וכי כל האזרחים הפוקדים את מעברי הגבול מקבלים יחס שווה בבידוק הביטחוני.
- הגשנו בקשת חופש מידע בעניין **קבלה לעבודה בשירות המדינה**. הנתונים שקיבלנו העידו על פערים משמעותיים בין ערבים ויהודים. נפגשנו עם ראש אגף גיוון בשירות המדינה ודרשנו כי כל תהליכי המיון יונגשו ויותאמו למועמדים הערבים. אנו ממשיכים ללוות את הנושא. כמו כן פנינו לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת והבענו את התנגדותנו לקידום הצעות חוק המבקשות לתת עדיפות בקבלה לעבודה בשירות המדינה למי ששירתו בצבא, בשל פגיעתן הקשה בזכות לשוויון.
- **הגשנו** בקשה להצטרף כידיד בית משפט בעתירה של תושבים מהכפר עספיא נגד ההחלטה של חברת מקורות **לנתק את הכפר ממים**, לפרקי זמן ממושכים, עקב אי עמידה בתשלום חובות.
- אנו ממשיכים לייצג את תושבי נצרת עילית הערבים ב**עתירה** להקמת **בית ספר ערבי ראשון בעיר**. בתקופת הדיווח קיימנו מגעים מול העירייה (בחסות בית המשפט) לבדיקת ההיתכנות של הקמת בית הספר.
- **פנינו** לראש עיריית עפולה בעקבות פרסומים על כך שהפארק העירוני בעפולה נפתח באחת השבתות לכניסת תושבי העיר בלבד – צעד שלווה ברטוריקה בדבר שמירת "צביונה היהודי" של העיר.
- במסגרת פעילותנו בקואליציית ארגוני נשים ערביות הגשנו לכנסת נייר עמדה על תופעת **הפוליגמיה**.

◆ זכויות האוכלוסייה הערבית הבודויות בנגב

- אנו ממשיכים ללוות את תושבי הכפרים הלא מוכרים, ובמיוחד את תושבי ואדי אלנעם ואום מתנאן, **במאבקם להכרה ובהליכי התכנון**. כמו כן אנו מלווים את הליכי התכנון של שינוי תמ"מ 4/14/89, השואף לרכז ביישוב אחד את כלל התושבים הבודוים המתגוררים במרחב הר הנגב.
- פנינו לכנסת ודרשנו כי יפעלו לקידום תחבורה ציבורית בכפרים הלא מוכרים בנגב. בפנייתנו הדגשנו את ההשפעה המיוחדת שיש להיעדר תחבורה ציבורית על נשים.

❖ זכויות חברתיות

◆ זכויות במערכת הרווחה

בעקבות פניותינו למשרד הרווחה ולמשרד החינוך, הודיע מנכ"ל משרד הרווחה כי המשרד הורה לאלתר על **איסור להוציא פעוטות בסיכון ממעונות יום בשל חוב של הורים**. עוד נמסר כי המשרד מגבש נהלים חדשים בנוגע לטיפול בחוב של הורים לפעוטות שאינם בסיכון, ואף שוקל להוסיף דרגת סבסוד נוספת למשפחות נזקקות.

- בעקבות פניית האגודה וארגונים נוספים **בוטלה** הוראה בת 45 שנה בתקנון העבודה הסוציאלית, שהגבילה את **אפשרותם של אנשים עם מוגבלות נפשית לקבל שירותים בלשכות הרווחה**. הוקם צוות בינמשרדי לגיבוש הנחיות חדשות ולתכנון ההיערכות לקבלת אנשים אלה לטיפול בלשכות הרווחה.
- הגשנו הערות לתזכיר חוק בעניין הסדרת פעולתן של הוועדות שקובעות את **מקום ההשמה של אנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית**, והדגשנו את הצורך לעגן הגנות על הליך הגן. משרד הרווחה החליט להקפיא את תיקון החוק, תוך קבלה עקרונית של עמדתנו שהוראות מסוג זה צריכות להיות מעוגנות בתקנות.

◆ הזכות לקיום בכבוד

- הגשנו את עמדתנו לבית המשפט העליון בעניין הרשעה של אדם שקיבץ נדבות בכותל. טענו כי כשמדובר **בעבירות עוני והישרדות** אין עניין לציבור בהעמדה לדין, וכי הטיפול במקרים אלה צריך להיעשות באמצעים חלופיים, בראש ובראשונה – באמצעות מערכות הרווחה.

◆ הזכות לדיור

- המשכנו לנהל את [עתירתנו](#) בדרישה **לעדכן את קצבאות הסיוע בשכר דירה בהתאם לשינויים במחירי השכירות במשק.**
- הגשנו בקשה להצטרף כידידת בית המשפט לדיון בערעור העוסק **בוועדות קבלה במושבים וקיבוצים.**
- הגשנו בקשה להצטרף כידידת בית המשפט בהליך בבית המשפט העליון, וטענו כי יש **לפרש את חוק איסור הפליה המוצרים ובשירותים כחל גם על מכירת דירות.**
- בעקבות פנייתנו, רשות מקרקעי ישראל הזמינה את חברת גינדי לשימוע, כדי לבחון את החוקיות של שיווק דירות לחברי מועדון "חבר" בלבד.
- פנינו למשרד המשפטים בדרישה להוציא כללי אתיקה האוסרים על מתווכים במקרקעין **להפלות מתעניינים ברכישה או בשכירה של דירות,** או לשתף פעולה עם דרישה מפלה מצד בעל הנכס.

◆ הזכות לבריאות

- עתרנו לבג"ץ עם ארגונים עמיתים בשם תושבים משכונת נווה שאנן בתל אביב, בדרישה לא להמשיך להפעיל את **מסוף התחבורה בתחנה המרכזית.** טענו כי התחנה מהווה מפגע בריאותי קשה, והביאה לדרדורה הפיזי והחברתי של השכונה.
- המשכנו לנהל את [עתירתנו](#) בעניין **אפליה בשירותי שיקום בפריפריה.**

◆ זכויות עובדים

- הגשנו בקשה להצטרף כידידת בית הדין להליך בבית הדין הארצי לעבודה, שבו נדון ערעור של אדם שהופלה בקבלה לעבודה אך הפיצוי שקיבל הופחת בטענה שלא היה דורש עבודה "אותנטי". טענו כי **חשיפה ותיעוד של אפליה באמצעות בחינות יזומות של פעילים או של ארגונים חברתיים מסייעת להרתיע מעסיקים מנקיטה באפליה גלויה או סמויה.**
- השתתפנו בישיבות בכנסת על הצעת חוק **למניעת התעמרות בעבודה ותמכנו** בהצעה.

❖ זכויות אזרחיות ופוליטיות

◆ חופש הביטוי והמחאה

בדצמבר ניתן פסק דין [בערעור](#) שהגשנו בשם פורום דו-קיום בנגב, נגד החלטת עיריית באר שבע לפנות את הארגון ממקלט עירוני בטענה שהתקיימה בו פעילות פוליטית. בית המשפט העליון פסק כי על עיריית באר שבע להמשיך להקצות מקלט ציבורי לעמותה, והבהיר שאסור לעירייה לדרוש **שעמותות שפועלות במבנים שבבעלותה לא יוכלו לקיים דיונים ציבוריים על סוגיות שנויות במחלוקת.** פסק הדין מתווה עקרונות חשובים להקצאת נכסים עירוניים ולשימוש בהם ולשמירה על חופש הביטוי הפוליטי במרחב הציבורי.

- בתקופת הדיווח פעלנו באינטנסיביות נגד הצעת "חוק הנאמנות בתרבות", שביקשה לאפשר לשרת התרבות לשלול תמיכה ממוסדות תרבות. בין היתר הגשנו [ניירות עמדה](#) למשרד התרבות ולוועדת החינוך והתרבות של הכנסת, השתתפנו בישיבות הוועדה, הפצנו [סרטון](#) ו**ניוזלטר**ים וניהלנו [קמפיין](#) ברשתות החברתיות. נכון להיום הצעת החוק אינה עומדת עוד על סדר היום.
- [פנינו](#) ליועץ המשפטי לממשלה, למשנה ליועמ"ש ולמחלקת הבג"צים בעניין **עיכוב של פעילי זכויות אדם ופעילים פוליטיים בנתב"ג ובמעברי גבול,** וקיום **שיחות אזהרה עם נציגי השב"כ.** בתשובות שקיבלנו נאמר שהעיכוב חוקי, אך צוין שירוענו הנהלים ומנגנוני הבקרה, ושהשב"כ הונחה לא לכלול בתחקור שאלות הנוגעות לדעות פוליטיות או לפעילות חוקית ולגיטימית של ארגוני חברה אזרחית בישראל. פרסמנו גם [הנחיות לפעילים](#) בנושא.

- במסגרת [פרויקט דוקורייטס](#): ייצגנו מפגינות ומארגני הפגנות מול המשטרה והבאנו לביטול דרישות מיותרות שהוצבו כתנאי לאישור ההפגנה; קיימנו הדרכות למפגינים/ות, לפעילים/ותות ולקבוצות מחאה; והעלינו [אתר חדש](#), בעברית ובערבית, המציע מידע ברור ומקיף על זכויות מפגינים.
- ביולי התקיים דיון [בעתירתנו](#) בעניין "תיקוני מירי רגב", לפיהם תקוצץ התמיכה ממוסד תרבות שנמנע מלהופיע בהתנחלויות וייתן בonus למוסד שמופיע בהתנחלויות. אנו ממתינים לפסק הדין.
- בעקבות [עתירה](#) שהגשנו לבג"ץ חזרה בה המשטרה מדרישות מכבידות שהעמידה בדרכם של מארגני **מצעד הגאווה בכפר סבא**, והתאפשר קיומו של המצעד. בהמשך, התערבותנו הביאה להסרת תנאים מכבידים שהועמדו בפני מארגני **מצעדי גאווה באשדוד, מודיעין, רחובות, לוד** ועוד. כמו כן פנינו במכתב עקרוני למשטרה וליועץ המשפטי לממשלה בדרישה להסדיר באופן ברור את נושא הסדרי הבטיחות הנדרשים באירועי מחאה, כדי למנוע דרישות מיותרות כלפי המארגנים.
- בתגובה ל**פנייתנו** הודיעה הפרקליטות הצבאית כי לא תנקוט צעדים נגד חיילים שישתתפו בהפגנות **למען שוויון לקהילת הלהט"ב**.
- המשכנו לנהל [הליך](#) נגד אוניברסיטת תל אביב, בעניין דרישתה **מסטודנטים שארגנו פעילות ציבורית בנושא שנוי במחלוקת** לשלם על תגבור אבטחה.
- פעלנו באפיקים שונים (השתתפות בדיונים בכנסת, פניות ליועץ המשפטי לממשלה והתכתבות עם הפרקליטות) בעניין **מנגנונים לפיקוח ולצנזורה על האינטרנט**, כגון הסרת תכנים מאתרים ומרשתות חברתיות וחסמת אתרים.
- [סייענו](#) למורה ברשת אורט שקיבל מהרשת מכתב המאיים לנקוט נגדו בתביעת לשון הרע ובצעדים משמעותיים בעקבות **פוסט ביקורתי שפרסם בפייסבוק**.

◆ **חופש המידע**

- הגבנו (ביחד עם ארגונים נוספים) לטיטות תקנות המאריכות את **תקופת ההגבלה על חומרי ארכיון של שירותי הביטחון** (שב"כ, מוסד וגו') מ-70 ל-90 שנה.
- הגשנו עתירה מינהלית נגד המשטרה בדרישה **שתפרסם לציבור את כל נהליה**, ורשימה של כל הנהלים שחל עליהם איסור פרסום.
- פנינו לצנזורה בשם מכון עקבות, לאחר שסירבה לאשר **פרסום של חומרי ארכיון** על טבח כפר קאסם, והתנתה את הפרסום באישור של בית הדין הצבאי. בעקבות פנייתנו נפתרה הבעיה הפרטנית, אך אנו ממשיכים בטיפול בסוגיה העקרונית – השהיית פרסום על ידי הצנזורה והתנייתו באישור של גורמים אחרים.

◆ **זכויות בהליך הפלילי, בשיטור ובכליאה**

המשכנו לנהל את ההליך בעניין יישום פסק הדין [בעתירתנו](#) להפחתת הצפיפות בבתי הסוהר. לצורך יישום פסק הדין נחקקו בתקופת הדיווח שלושה תיקוני חקיקה חשובים, שתכליתם להפחית את מספר האסירים בבתי הסוהר (הרחבת עבודות השירות משישה לתשעה חודשים; הכפלה ושילוש של תקופת השחרור המנהלי למשך שלוש שנים; מתן סמכות לשב"ס לקצר מאסרים קצרים). בנובמבר החליט בג"ץ להאריך את המועדים למימוש פסק הדין בכשנה וחצי בלבד, במקום עשר שנים כפי שביקשה המדינה.

- הגשנו את [עמדתנו](#) להצעת חוק בעניין **ביטול קיצור מאסר לאסירים ביטחוניים**. טענו שההצעה מיותרת, בלתי יעילה ואף צפויה לפגוע באינטרסים של הציבור בכללותו.
- המשכנו לנהל את [עתירתנו](#) בעניין **ביטול ביקורי משפחות אצל אסירים בשבתות**. בעקבות הגשת העתירה הכריזה המדינה על פיילוט לבחינת נושא הביקורים בבתי הכלא; בדיון שהתקיים ביולי שטחנו את השגותינו על הפיילוט, ובעקבות זאת נדרשה המדינה לשקול שינויים בפיילוט.

השקנו פרויקט חדש, בשיתוף עם המרכז להעצמת האזרח והסדנא לידע ציבורי, **למעקב אחר יישומן של 16 המלצות מרכזיות בדוח ועדת פלמור למאבק בגזענות ובאפליה**. בין פעולותינו במסגרת הפרויקט:

- הגשנו למשטרה הערות על נוהל השימוש במצלמות גוף לשוטרים, לקראת התחלת יישום הפרויקט.
- פנינו לנשיא המדינה ולשרת המשפטים בדרישה להרחיב את היוזמה למחיקת רישום פלילי ליוצאי הקהילה האתיופית לקבוצות אוכלוסייה נוספות הסובלות מפרופיילינג ומאכיפת יתר, ובראשן החברה הערבית.
- יחד עם ארגונים עמיתים, העברנו ליועץ המשפטי לממשלה את הערותינו ביחס למתווה המתוכנן להעברת הטיפול באלימות שוטרים להליך משמעותי.
- יחד עם "קואליציית ארגונים נגד אלימות שוטרים" פנינו לשרת המשפטים בדרישה לשנות נוהל שמסדיר את הטיפול של מח"ש בתלונות על שימוש בכוח כאשר קיימות תלונות הדדיות. עמדנו על הפגמים בנוהל, הפוגעים בזכותו של האזרח המתלונן להליך הוגן ולמיצוי הדין עם השוטר.
- פנינו למשטרה בדרישה שתפרסם דוח שנתי ובו פירוט התלונות וההליכים המשמעותיים שננקטו נגד שוטרים בגין אלימות או מעשים פסולים על רקע גזעני.
- פנינו ליועץ המשפטי לממשלה בשם "קואליציית ארגונים נגד אלימות שוטרים", בדרישה להסדיר בנוהל את סמכותם של שוטרים לדרוש מאדם להציג תעודת זהות, והצגנו את עמדתנו ביחס להסדרה הראויה של סמכות זו.
- השתתפנו בדיון בכנסת ושלחנו [מכתב תמיכה](#) בהצעת חוק למתן סיוע משפטי חינם מהמדינה לקורבנות אפליה. ההצעה התקבלה.
- השקנו אתר בעברית, ערבית ואמהרית המציג את ההמלצות שאחריהן אנו עוקבים ומלווה את הפרויקט.

- בעקבות [עתירה](#) שהגשנו לפני כשנה וחצי, צה"ל הונחה להפסיק לחייב חיילים שאינם מוכרים כיהודים על פי ההלכה להשתתף בכנסי הכנה והסברה לגיור.
- הדרת נשים: [הגשנו](#) ביחד עם ארגונים נוספים בקשה להצטרף כידיד בית משפט להליך בעניין סירובה של עיריית תל אביב לאשר קיום של אירוע בכיכר רבין בהפרדה מגדרית. העתירה הוכרעה מטעמים מנהליים ללא הכרעה בסוגיה העקרונית של הדרת נשים במרחב הציבורי; בהמשך [להליך](#) שאליו הצטרפנו כידידי בית המשפט, הגשנו בקשות חופש מידע לכל המוסדות האקדמיים שמקיימים לימודים בהפרדה מגדרית כדי לקבל פרטים על ההסדרים הנהוגים בהם; בעקבות פניות שלנו ושל ארגונים נוספים, עיריית כפר סבא הודיעה שתפתח תוכנית הצטיינות במדעים גם בפני נערות.
- לציון יום הזיכרון הטרסג'נדרי החל בנובמבר פרסמנו [מסמך](#) הוסקר את מצב זכויות האדם של חברות וחברי הקהילה הטרנסג'נדרית בישראל.
- בעקבות עתירת חופש מידע שהגשנו, קיבלנו מידע על הענקת מענקים לדיור ליוצאי אתיופיה. מהמידע עולה כי מענקי דיור מוגדלים הניתנים ליוצאי אתיופיה שעוזבים את מרכזי הקליטה עדיין מותנים ברכישת דירה באזורים וברחובות מסוימים, שבהם אין ריכוז גבוה של יוצאי אתיופיה. הנושא בבדיקה.
- המשכנו לנהל את העתירה שהגשנו יחד המרכז לפלורליזם בדרישה לנקוט צעדים משמעותיים נגד הרב שמואל אליהו בשל הסתה גזענית.

❖ תחום הגירה ומעמד

- המשכנו לנהל את [העתירה](#) שהגשנו באמצעות הקליניקה לזכויות אדם במכללה למינהל והקליניקה לזכויות פליטים באוניברסיטת תל-אביב, בדרישה שגם תושבים זרים יהיו זכאים לייצוג של האגף לסיוע משפטי. במקביל הגשנו את הערותינו לתזכיר חוק בנושא ופרסמנו [מאמר דעה](#). עם קידום הצעת חוק בנושא העתירה נמחקה.
- בספטמבר דחה בג"ץ [עתירה](#) שהגשנו יחד עם עדאלה וקו לעובד, נגד הדרישה שעובד שאינו אזרח או תושב (מהגר עבודה, מבקש מקלט או עובד פלסטיני מהגדה) התובע את מעסיקו, יחויב להפקיד ערובה.
- המשכנו לנהל את [העתירה](#) שהגשנו עם ארגונים עמיתים נגד "קרן הפיקדון", שמטרתה לעודד את מבקשי המקלט לעזוב את ישראל על ידי גריעה מהכנסתם.

- המשכנו בניהול ההליכים המשפטיים, שבהם החל קו לעובד, בעניין **הבאת מהגרי עבודה באמצעות הסכמים ביטראליים**. ההליך נמחק, תוך שבית המשפט מבהיר את חשיבותם של ההסכמים להגנה על זכויות עובדים ואת מחויבותן של הרשויות להוסיף ולפעול לצורך כך.
- באוקטובר התקיים דיון ראשון ב**ערעור** שהגשנו בעניין **ניתוק דירות בפתח תקווה, שבהן מתגוררים מבקשי מקלט, מחשמל וממים**.
- ביוני התקיים בבית הדין הארצי לעבודה דיון ב**ערעור** שאליו הצטרפנו כידיד בית המשפט, בעניין **פרופיילינג של רשות ההגירה** (מעקב אחרי אישה בעלת חזות "אסיאתית"). עמדתנו בעניין הפסול שבהתנהלות זו השפיעה על השופטים, ובהמלצת בית הדין הסכימה המדינה למשוך את הערעור.
- עתרנו לבית המשפט המחוזי בירושלים בשם **מבקש מקלט מסודן**, בן זוג של אזרחית ישראלית, שביקש לצאת מהארץ כדי לבקר את אימו ולשוב לישראל. בעקבות העתירה ניאותר הרשות לתת לו מסמך נסיעה ואשרה לחזור.
- בעקבות **עתירה** שהגשנו (באמצעות הקליניקה לזכויות פליטים באוניברסיטת תל-אביב), יוכלו **אבות שהם מהגרים ומבקשי מקלט** ושפרטיהם לא נרשמו בהודעות הלידה של ילדיהם לפנות לבית החולים ולבקש לתקן את הרישום.
- הגשנו תביעה נגד רשות ההגירה בשם **מהגרת עבודה** שהרשות שללה ממנה אשרת שהייה ועבודה כיוון שקיימה קשר זוגי עם מהגר עבודה אחר, והתנתה את חידוש האשרה בשורה של תנאים משפילים ופולשניים הפוגעים בפרטיותה ובכבודה.
- **הסדרת מעמד ומאבק בחוסר אזרחות ובשלילת מעמד**: אנו מוסיפים ללוות בהליכים להסדרת מעמד: בן של תושבת ארעית שנולד בישראל; בן זוג של אזרחית ישראלית שהוא מבקש מקלט מסודן; אם לקטין ישראלי, שהיתה בת זוג של אזרח ישראלי וחווה התעמרות; אזרח זר, בן זוג של אזרחית ישראלית ואב לילדים ישראליים, שבקשתו למעמד של קבע סורבה משום שבני הזוג הם יהודים משיחיים; וכן מספר אנשים מחוסרי אזרחות. אנו ממשיכים לייצג בשיתוף עם עדאלה אזרח ישראלי שהורשע במעורבות בפיגוע, בהליך שהגיש נגדו שר הפנים ל**ביטול אזרחותו**.

❖ זכויות האדם בשטחים הכבושים

◆ הגדה המערבית

על רקע התרבותן של יוזמות חקיקה שמטרתן לקדם "סיפוח משפטי" של הגדה המערבית באמצעות החלה של ריבונות הכנסת על הגדה, פרסמנו **נייר עמדה** המתאר את התופעה ואת משמעותה. המסמך מתמקד בהשלכות על זכויות האדם – מיסוד משטר אפליה כפול של סיפוח וכיבוש: מחד – חיזוק הזיקה של ההתנחלויות למדינת ישראל הריבונית, ומאידך – השארת האוכלוסייה הפלסטינית תחת משטר של כיבוש צבאי תוך הפשטתה מההגנות שמקנה המשפט הבינלאומי. כמו כן השתתפנו בדיונים בכנסת ושלחנו נייר עמדה בעניין הצעת חוק להעברת הסמכות לדון בעתירות של פלסטינים מבית המשפט העליון לבית המשפט לעניינים מינהליים.

- ביולי הגשנו **עתירה מתוקנת** לבג"ץ בשמו של תושב חברון, בעניין **סגירה לתנועת פלסטינים** של המדרגות המובילות לבית הספר קורדובה בחברון. בתחילת דצמבר דחה בג"ץ את העתירה, וקבע כי למרות שהפגיעה בעותר "אינה מזערית", "משקלו של האינטרס הביטחוני גובר על הפגיעה הנקודתית בעותר".
- הגשנו בקשת חופש מידע בעניין **הוצאת צווי שטח צבאי סגור**, המונעים גישה של רועים פלסטינים לאדמות מרעה בבקעה.
- המשכנו לנהל את **עתירתנו** נגד "חוק ההסדרה".

◆ ירושלים המזרחית

- ביולי ניתן פסק דין ב**עתירתנו** מ-2010 בעניין **שירותי הדואר בירושלים המזרחית**. פסק הדין נתן תוקף להסכמות בין הצדדים, שכללו תוכנית להמשיך עבודה על הסוגיה, לרבות התחייבות של משרד התקשורת

להקים יחידות דואר חדשות בשכונות כמו ואדי אלג'וז ובית צפאפא, ומציאת פתרונות לחלוקת הדואר בשכונות הפלסטיניות האחרות.

- המשכנו לנהל את [עיתרתנו](#) בעניין **אספקת מים לשכונות שמעבר לחומת הפרדה**. בין היתר הגשנו תגובה לבית המשפט, עמדנו בקשר יום-יומי עם תושבים ועם חברת הגיחון ורשות המים, וקיימנו סיור משותף עם סמנכ"לית רשות המים ונציגי הגיחון, כדי לעמוד מקרוב על הבעיות.
- לקראת יום ירושלים הפצנו [סרטון](#), שמציג את תמונת המצב הקשה ואת **המחסור בשירותים** בירושלים המזרחית.
- בעקבות [עיתרה](#) שהגשנו באפריל 2018 הודיעה רשות האוכלוסין וההגירה שתאפשר לתושבי ירושלים המזרחית **לחדש תעודת מעבר בכל לשכה בארץ שהתושב יבחר**. כמו כן נפתחה לשכה של רשות האוכלוסין במחסום קלנדיה. העתירה הוגשה נגד מדיניות הרשות, המונעת מתושבי ירושלים המזרחית לקבל שירותי מרשם (כמו הנפקת ת"ז או חידוש תעודת מעבר) בלשכות ברחבי הארץ ומגבילה אותם ללשכה העמוסה בוואדי אלג'וז.
- בעקבות [עיתרה](#) שהגשנו ב-2017 נגד **מגבלות שמטילה המשטרה על הסיקור העיתונאי בירושלים**, גיבשה המשטרה נוהל בנושא. בדיון שהתקיים בנובמבר העלינו הסתייגויות מהנוהל, ובפרט מההוראה שמאפשרות למשטרה להגביל גישת עיתונאים אם לדעתה הדבר "יסלים אווירה של אלימות לרמה העלולה לסכן חיי אדם". בית המשפט פסק שהעתירה מיצתה את עצמה עם גיבוש הנוהל, ושמקדם עדיין לבחון את השפעתו בפועל.

❖ פניות הציבור

יחידת פניות הציבור כוללת עורכת דין המנהלת את היחידה, רכזת פניות בערבית (בחצי משרה), ו-14 מתנדבות ומתנדבים פעילים/ות. מענה לפונים ניתן בעברית, אנגלית, ערבית ורוסית. בכל שנה מתקבלות כ-3,000 פניות. המענה לפונות ולפונים כולל מידע על מיצוי זכויות והתמודדות עם הפרתן, הפניה לארגונים עמיתים ולמוקדי סיוע מטעם המדינה, כתיבת דפי מידע, שליחת בקשות חופש מידע והתכתבויות משפטיות עם הרשויות. בין התחומים העיקריים שבהם מטפלת היחידה: מיצוי זכויות מול המוסד לביטוח לאומי, הזכות לבריאות, הגירה ומעמד (מול משרד הפנים), דיור ציבורי, אפליה, נגישות, ניתוקי חשמל, אלימות משטרתית, ועדות קבלה ליישובים קהילתיים ועוד. להלן מספר דוגמאות לפניות שטופלו בהצלחה בתקופת הדיווח.

- בעבודה מול רשות החשמל וחברת החשמל הצלחנו **לחבר מחדש לחשמל** עשרות פונים ופונות החיים בעוני, לרוב אמהות חד הוריות ונכים, שנותקו משום שצברו חוב ולא יכלו לעמוד בהסדר התשלומים. בכל המקרים הגענו להסדר חדש המטיב עם הפונות, ואנחנו מלוות גם פניות חוזרות במקרה של קושי בתשלום. במקרים אחרים מנענו ניתוק מחשמל.
- האגודה חברה בפורום הדיור הציבורי, ואנו מטפלים במקרים פרטניים ובסוגיות עקרוניות בעניין **תיקונים בדירות דיור ציבורי, קריטריונים לקבלת דיור ציבורי, הטרדות מיניות בחברות המשכנות, חובות של דיירים** ועוד. כך למשל סייענו לאישה חד הורית שסבלה מאלימות במשפחה לקבל זכאות לדיור ציבורי וסיוע מוגדל בשכר דירה.
- פנינו לכלא השרון בעקבות תלונות על קשיים שבהם נתקלים **אסירים המבקשים להגיש עתירות בעניין תנאי הכליאה והמתרחש בין כותלי בית הסוהר**. בעקבות פנייתנו נערך בירור ונמסר לנו שמפקד הכלא רענן את ההנחיות והורה לצוות לנהוג לפי הפקודות.
- פעלנו מול עיריית חולון בשמו של **נכה המרותק לכיסא גלגלים, שכלי רכב חונים מונעים ממנו כניסה ויציאה מביתו**. בעקבות פעילות נמרצת מול גורמים בעירייה לצד פרסומים בתקשורת, העירייה הציבה במקום עמודים המונעים חסימה של שביל הגישה.
- פנינו בשם **עובדת חרדית שעבדה בגן ילדים וצולמה ללא ידיעתה** בסרטון וידאו שעלה לדף הפייסבוק של מקום עבודתה. לאחר שהסבירה שמסיבות הנוגעות לאמונתה הדתית אינה מוכנה להצטלם, נאמר לה שהיא יכולה לסיים את העסקתה. לאחר פנייתנו למנהלת גן הילדים, הסרטון הוסר. בנוסף, הפנינו את הפונה להגשת תביעה נזיקית.

- סייענו לזוג נשים שנישאו בחו"ל ורשומות כנשואות במשרד הפנים, להירשם כנשואות גם במוסד לביטוח לאומי, כדי שיוכלו למצות את זכויותיהן.

חינוך לזכויות אדם

מחלקת החינוך פועלת לקידום חינוך לערכי זכויות אדם ודמוקרטיה, ולקידום החינוך נגד גזענות. אנו פועלים במערכת החינוך ובמוסדות להכשרת מורים (מכללות ובתי ספר לחינוך באוניברסיטאות) בחברה היהודית ובחברה הערבית בישראל. הפעילות מתבצעת בשתי שפות דרך אנשי חינוך יהודים וערבים שעובדים ביחד.

לקראת שבוע זכויות האדם, ולציון 70 שנה להכרזה בדבר זכויות האדם, יזמנו שיתוף פעולה ייחודי עם צמד ההיפ-הופ הברינקX והפקנו **וידאו קליפ בשם This is Israel**, שמציג סוגיות זכויות אדם כמו גזענות ואפליה, זכויות להט"ב, זכויות המיעוט הערבי ועוד. הקליפ זכה לאזכורים מחמיאים [בתקשורת](#), ובשלושת השבועות שחלפו מאז פרסומו הוא צבר מעל 250,000 צפיות. הקליפ לווה ב**ערכות חינוכיות** שהועלו לאתר האגודה והופצו לאנשי ונשות חינוך, שהציעו דרכים לדיון חינוכי בסוגיות זכויות האדם המוצגות בקליפ, על חשיבות ההגנה על זכויות האדם, על מחאה ואמנות ככלי לשינוי חברתי ועל הרלוונטיות של ההכרזה בדבר זכויות האדם גם 70 שנה לאחר שנחתמה באו"ם.

❖ הכשרות, סדנאות, כנסים וימי עיון

- בתקופת הדיווח קיימנו פעילות ענפה **בבתי ספר ובמכללות להכשרת מורים ובבתי ספר לחינוך באוניברסיטאות**. העברנו סדנאות הכשרה לסטודנטים ולמרצים, השתתפנו באירועים וקיימנו שיתופי פעולה אחרים עם מכללת אלקאסמי, מכללת קיי, סמינר הקיבוצים, מכללת אפרתה בירושלים, במכללת המורים הערבים חיפה ומכללת בית ברל.
- אנו מעבירים **קורס אקדמי** סמסטריאלי באוניברסיטת חיפה, וקורס דומה יועבר בשנה הקרובה גם באוניברסיטת תל אביב.
- בשבוע זכויות האדם קיימנו **יום עיון** יחד עם והפקולטה לחינוך באוניברסיטת חיפה, שעסק בחוויות, אתגרים והצלחות בחינוך לזכויות אדם. השתתפו כ-120 אישה ואיש. בדצמבר קיימנו גם **כנס** במכללת קיי בנושא התיקון לחוק החינוך המיוחד.
- בשיתוף עם עיריית תל אביב ועם סינמטק תל אביב קיימנו **קורס לקולנוענים צעירים** (תלמידי תיכון), שבסופו הופקו **סרטים** בנושא זכויות האדם.
- המשכנו להעניק ייעוץ וליווי לנשות ולאנשי חינוך בגיבוש פעילויות ותכניות חינוכיות בנושא זכויות אדם ומאבק בגזענות.

❖ תכנים פדגוגיים

- גם השנה המשיך שיתוף הפעולה שלנו עם המטה לחינוך אזרחי במשרד החינוך. השנה – **שנת ה-70 להכרזה בדבר זכויות האדם** – כתבנו **מערך שיעור** המלווה במצגת המתייחס להכרזה עצמה, לרלוונטיות של הזכויות המנויות בה בימינו ולכלים שבהם אפשר להשתמש כדי להגן על זכויות האדם בכל מקום ובכל זמן.
- **"הסדנא" – אתר מחלקת החינוך בעברית ובערבית**, כולל מאגר של חומרים רבים בנושא חינוך לדמוקרטיה ולזכויות אדם וחינוך נגד גזענות. האתר מתעדכן באופן שוטף במערכי שיעור ובפוסטים על נושאים שעל סדר היום הציבורי (למשל – חופש הביטוי, אלימות נגד נשים, גזענות), על פרויקטים של המחלקה ועל כנסים ואירועים שהאגודה שותפה להם. כמו כן אנו מפיצים ניוזלטרם בעברית ובערבית לאלפי נשות ואנשי חינוך. בתקופת הדיווח גלשו במוצע בחודש כ-660 צופים ייחודיים באתר הסדנא בעברית, וכ-1,090 באתר בערבית.

❖ קידום מדיניות

אנו פועלים מול קובעי מדיניות בכירים במשרד החינוך ובמכללות להכשרת מורים, במטרה לקיים דיאלוג סביב החינוך לערכי דמוקרטיה וזכויות אדם ולמאבק בגזענות. בין היתר יזמנו השנה כתיבה של **נייר עמדה בנושא "רב-תרבותיות וחיים משותפים בין יהודים/ות וערבים/ות במוסדות אקדמיים להכשרת מורים ומורות"**. המסמך, שכתבו ד"ר וורוד ג'יסי וד"ר גליה זלמנסון לוי, פורסם בעברית ובערבית. הוא כולל ניתוח של המצב הקיים ו-23 המלצות מעשיות לפעילויות, יוזמות ותכניות שאפשר ליישם במוסדות האקדמיים להכשרת מורות/ים.

פעילות ציבורית

הצוות הציבורי של האגודה פועל להעלות מודעות ציבורית לגבי נושאים חשובים הנוגעים לזכויות אדם בישראל ובשטחים הכבושים שבשליטתה, לספק מידע חשוב לציבור בישראל ומחוצה לה ולהשפיע על קובעי המדיניות. זאת באמצעות מגוון כלים, ובהם קידום מדיניות מול הכנסת, הממשלה ורשויות נוספות, עבודה מול התקשורת הממוסדת ובמדיה חברתית, וארגון פעילות ציבורית וקמפיינים.

❖ קידום מדיניות

האגודה ממשיכה להשקיע מאמצים רבים למאבק ביוזמות חקיקה המאיימות לצמצם את המרחב הדמוקרטי בישראל. בתקופת הדיווח פעלנו באינטנסיביות נגד הצעת "חוק הנאמנות בתרבות", כולל הגשת ניירות עמדה למשרד התרבות ולוועדת החינוך של הכנסת, השתתפות בדיונים בוועדה, הפצת [ניוזלטר](#), הפצת [סרטון וידאו](#) ברשתות החברתיות, ועוד. יחד עם ארגונים עמיתים ועם יוצרים, אמנים ומוסדות תרבות הצלחנו להשפיע, וחוק הנאמנות בתרבות ירד מסדר היום, לפחות לעת עתה. המשכנו לפעול – באמצעות עבודת לובי בכנסת, פגישות הגשת ניירות עמדה, הופעות בתקשורת ופעילות ברשתות החברתיות – נגד יוזמות אנטי-דמוקרטיות נוספות, ובהן: "פסקת ההתגברות"; הניסיון לשנות את שיטת המינוי של [יועצים משפטיים](#) במשרד הממשלה; [תיקון ל"חוק החרם"](#); [תיקון לחוק חינוך ממלכתי](#) שמאפשר לשר החינוך [לאסור על ארגונים מסוימים להיכנס לבתי הספר](#); "חוק הלאום". באוקטובר פרסמנו [מסמך מעודכן](#) המרכז את הצעות החוק ואת היוזמות האנטי-דמוקרטיות.

פעילות קידום המדיניות של האגודה כוללת פגישות עבודה שוטפות עם חברות וחברי כנסת ועם שרים ופקידי ממשל בכירים, הגשת ניירות עמדה בנושאים שונים בהם עוסקת האגודה והשתתפות במגוון דיונים בוועדות הכנסת. נוסף על המאבק ביוזמות אנטי-דמוקרטיות פעלנו מול קובעי המדיניות [במגוון רחב של נושאים](#), ובהם: "חוק החיפוש" (סמכויות חיפוש של רשויות אכיפת החוק), תיירות מרפא, [נשק במרחב הציבורי](#), העברת עתירות שטחים מבג"ץ לבית המשפט לעניינים מינהליים, גביית חובות וזכויות חייבים, הסרת תוכן באינטרנט, העדפה למשרתים בצבא במינויים לשירות המדינה, מעונות לפעוטות, ייצוג הורים וועדות ההחלטה של משרד הרווחה, הוצאת אונר"א מירושלים, סיוע משפטי לתובעים לפי חוק איסור אפליה, העברת סמכויות בתחום ניהול הקרקעות בשטחים הכבושים לחטיבה להתיישבות, זכויות מבקשי מקלט ופליטים, התעמרות בעבודה, הגנה על זכויות עובדים בשעת חירום, עונש מוות למחבלים, ביטול שחרור מוקדם לאסירים בטחוניים, הזכות להליך הוגן מול המכון הרפואי לבטיחות בדרכים.

כמו כן הגשנו ניירות עמדה והשתתפנו בכנסים, בהרצאות, בפגישות ובדיונים במסגרת חברותנו במגוון [קואליציות ופורומים](#), ובהם: קואליציית של ארגוני תרבות ואמנות, קואליציית ארגונים נגד הדרת נשים, פורום זכויות עובדים, הקואליציה להעסקה ישירה, יוזמת "האקדח על שולחן המטבח" והפורום למאבק בעוני.

❖ תקשורת

בחודשי הדיווח זכתה האגודה לעשרות אזכורים מגוונים באתרי האינטרנט ובתקשורת בעברית ובערבית, ובכלל זה דיווחים חדשותיים על פעילות האגודה ותגובותינו על נושאים שעל סדר היום הציבורי. חברות וחברי צוות האגודה התראיינו לכלי תקשורת בארץ ובעולם ופרסמו מאמרי דעה. נעשה ניסיון ממוקד יותר לפנות לתקשורת הזרה.

בין נושאי הדברור המרכזיים **בעברית**: חקיקה אנטי-דמוקרטית – חוק הלאום, חוק הנאמנות בתרבות; גזענות ואפליה – מכירת דיור ליהודים בלבד, התבטאויות גזעניות; עיכוב פעילי זכויות אדם ופעילים פוליטיים בנתב"ג. בין נושאי הדברור המרכזיים **בערבית**: אפליה וגזענות – התבטאויות גזעניות, אפליית ערבים בדיור, אפליית ערבים בבידוק בטחוני בנתב"ג, סגירת הפארק העירוני בעפולה לתושבי העיר בלבד; תרגום מבחני בגרות לשפה ערבית; חוק הלאום; ניתוק חשמל בשכונות ירושלים המזרחית.

❖ אינטרנט ומדיה חברתית

בחודשי הדיווח המשכנו להיות פעילים מאד ברשתות החברתיות ובפלטפורמות אינטרנטיות שונות. כתוצאה מהפעילות האינטנסיבית נמשכה העלייה במספר האוהדים שלנו בפייסבוק ובאינטראקציה שמקבלים התכנים שלנו. דף הפייסבוק של האגודה **בעברית** עלה מכ-81,000 לכ-87,650 לייקים. בין הנושאים שזכו לחשיפה גבוהה (עשרות אלפי חשיפות, אלפי לייקים ומאות שיתופים ותגובות) בתקופת הדיווח: [חוק הנאמנות בתרבות](#), [גזענות בבחירות המקומיות](#), [פינוי חאן אלאחמר](#), [קמפיין לקראת הבחירות המקומיות](#). [סרטון](#) שהפקנו נגד חוק הנאמנות בתרבות זכה למעל 56,000 צפיות. דף הפייסבוק של האגודה **בערבית** עלה מכ-24,500 למעל 25,160 לייקים, ובמהלך תקופת הדיווח נרשמו בו מעל 200 שיתופים של פוסטים. דף הפייסבוק של האגודה **באנגלית** עלה מכ-15,400 לכ-20,000 לייקים.

קמפיינים, סרטונים ופרסומים: במהלך תקופת הדיווח הגברנו את השימוש בסרטונים ובקמפיינים ברשתות החברתיות ככלי להנעה לפעולה. קמפיינים מרכזיים בתקופה זו:

- **הבחירות המקומיות**: לקראת הבחירות יצרנו קמפיין תחת הכותרת "מצביעים – הזכויות שלנו תלויות בזה". מטרת הקמפיין הייתה להבהיר את כוחן הגדול של הרשויות המקומיות להשפיע על סוגיות של זכויות אדם, ולעודד אנשים לצאת ולהצביע. במסגרת הקמפיין הקמנו [אתר אינטרנט ייעודי](#) שמתרכז בחמישה נושאים של זכויות אדם, כשכל נושא מוצג באמצעות [סרטון](#), ופרסמו [דוח](#) על הרשות המקומית כזירה של זכויות אדם. הקמפיין הופץ ברשתות החברתיות ובניוזלטר, וקיבל מעל 192,000 חשיפות בפייסבוק.
- **עיגול לטובה**: על רקע פתיחת מושב החורף של הכנסת והגזענות במערכת הבחירות המקומיות הפקנו [סרטון](#) הקורא לאנשים "לעגל" לטובת האגודה. הסרטון הופץ ברשתות החברתיות ובניוזלטר. במהלך תקופת הדיווח עלה מספר המעגלים/ות לאגודה בכ-30%, מ-459 ל-588 (נכון לתחילת נובמבר), ובכנס של עיגול לטובה הייתה האגודה בין 10 העמותות שעשו את הקפיצה הכי גדולה במספר המעגלים במשך השנה.
- **זכויות טרנסג'נדרים**: לציון יום הזיכרון הטרנסי החל ב-20 בנובמבר פרסמנו [מסמך](#) המציג את מצב זכויות הקהילה הטרנסית בישראל. המסמך זכה לכיסוי בולט [באתר mako גאוה](#).
- עוד הפקנו במהלך תקופת הדיווח **סרטונים** בנושא [חוק הנאמנות בתרבות](#) ו**פינוי חאן אלאחמר**, ושדרנו בפייסבוק [שידור חי](#) מצעדת "נלחמות על החיים" של הקהילה הטרנסית.

אתר האגודה בעברית, בערבית ובאנגלית מתעדכן מדי יום במידע שוטף על דיונים בבתי המשפט, עבודת הכנסת, פעילות האגודה, מידע על זכויות ופרסומים. במהלך תקופת הדיווח הושלמה העבודה על [אתר חדש לאגודה](#) בשלוש שפות (עברית, ערבית ואנגלית). כחלק מהעבודה על האתר עבדנו עם סטודיו לעיצוב על עיצוב מחודש של לוגו האגודה ועל פיתוח שפה עיצובית חדשה לאגודה, שהוטמעה באתר החדש ובניוזלטר. האתר החדש עלה לאוויר בסוף אוקטובר. עוד הקמנו בתקופת הדיווח [מיניסייט](#) למעקב אחר המלצות דוח ועדת פלמור, בעברית, ערבית ואמהרית. בחודשים יולי-אוקטובר 2018 זכה אתר האגודה (הישן) בעברית לממוצע של 24,216 צופים שונים בחודש, האתר בערבית – לממוצע של 1,299 צופים שונים בחודש, והאתר באנגלית – לממוצע של 1,423 צופים שונים בחודש. כמו כן נרשמו בחודשים יולי-נובמבר סך של כ-1,880 צופים במיני-סייטים של האגודה (המובילים: [דוח תמונת מצב 2017](#) בעברית ובערבית, [אמצעים לפיזור הפגנות](#) בעברית ובערבית).

בטוויטר עומד מספר העוקבים על כ-20,700 בעברית וכ-3,840 באנגלית.

לערוץ היוטיוב של האגודה מועלים סרטונים בקביעות. נכון לסוף 2018 רשומים כ-5,900 אנשים כמנויים לערוץ, וסך הצפיות בכל הסרטונים עומד על 4,718,742.

ניוזלטר האגודה נשלח אחת לשבועיים כל שבוע לכ-14,700 מנויים בעברית, ולכ-3,200 מנויים באנגלית. **ידיעון הכנסת** נשלח מדי שבוע לכ-3,800 מנויים בעברית ולכ-3,200 מנויים באנגלית.

❖ **שבוע זכויות האדם, דצמבר 2018**

פרסמנו את **הסקירה השנתית שלנו על מצב זכויות האדם**, שהתמקדה השנה בחקיקה המאיימת על המרחב הדמוקרטי.

הכנסת ציינה לבקשתנו את יום זכויות האדם בדיונים מיוחדים בוועדות, וב**כנס מרכזי** שיזמנו יחד עם עמותת במקום, ושדן בהשלכות שיש לכלי התכנון על אפליה, שוויון וצדק חברתי, **בהשראת הסרט "סאלח פה זה ארץ ישראל"**.

❖ **מתנדבים**

בתקופת הדיווח פעלו באגודה כ-13 מתנדבות ומתנדבים קבועים, 12 מהם בצוות פניות הציבור ואחת בסיוע במחקר משפטי.